

text a foto Milena Blažková,
autorka projektu Poznej světové
dědictví UNESCO

**PLÁN CESTY
ZA CHORVATSKÝMI
PAMÁTKAMI UNESCO JE
JASNÝ – DOPRAVIT SE
AUTEM S VLASTNÍMI KOLY
DO TROGIRU, NALODIT
SE NA PLACHETNICI
SILVU A DALŠÍ STAROST
PŘENECHAT POSÁDCE.
A POKUD CESTOU
K LODI STIHNE ME
NÁVSTĚVU NÁRODNÍHO
PARKU PLITVICKÝCH
JEZER, ZBUDOU
NÁM ZE SEDMI MÍST
CHORVATSKÉHO DĚDICTVÍ
NA PŘÍŠTĚ JIŽ JEN DVĚ,
ŠIBENIK A POREČ.**

Plachethnicí za skvosty Jadranu

Zhruba 1100 kilometrů mezi Prahou a Splitem se díky dokončené chorvatské dálnici „zkrátilo“ o dvě a půl hodiny. Po pečlivé úvaze volíme trasu na Jihlavu a Hatě do Rakouska a pokračujeme přes Maďarsko, abychom ušetřili zbytečný výdaj za slovenskou dálniční známku. Informaci o doporučeném, méně frekventovaném hraničním přechodu Letenye–Goričan kvitujeme s potěšením, dál už polykáme kilometry po dálnici Záhřeb–Split. Ani s benzinem nejsme přes rozpočet, v Chorvatsku vychází letos dokonce o trochu levněji než u nás. Mezi pohořími Malá Kapela a Plje-

šívica, zhruba na poloviční cestě mezi Záhřebem a Splitem, odbočujeme podle plánu na Vratnik a Otočac do národního parku Plitvických jezer.

Krása Plitvických jezer

Pohled na nádhernou vápencovou krasovou krajinu, zalesněné kopce a na řeku Koranu se strmými srázy, které kdysi tak výborně posloužily jako kulisa k velkofilmu o Vinnetouovi, doslova bere dech. Z osmi chorvatských národních parků je park Plitvických jezer největší, nejstarší a jediný pod ochranou UNESCO. Průvodce ujišťuje, že v něm žijí medvědi, rysové, lišky, vlci, divoká prasata, srnci, divoké kočky, vydry, jezevci a další druhy zvěře, o čemž se za tak krátkou dobu sami bohužel nemůžeme přesvědčit, zato pestrost flóry je patrná na první pohled. Z člunu na elektrický pohon na jezeře Kozjak – jediné povolené – se nám naskýtají zase jiné pohledy, tentokrát pod hladinu; průzračnost vody dosahuje dobrých osm metrů, možná více. Největším lákadlem parku zůstávají vodopády. Výškový rozdíl mezi nejvýše a nejnižše položeným jezerem – je jich celkem šestnáct a jsou propojena vzájemně travertinovými kaskádami – činí pět set metrů!

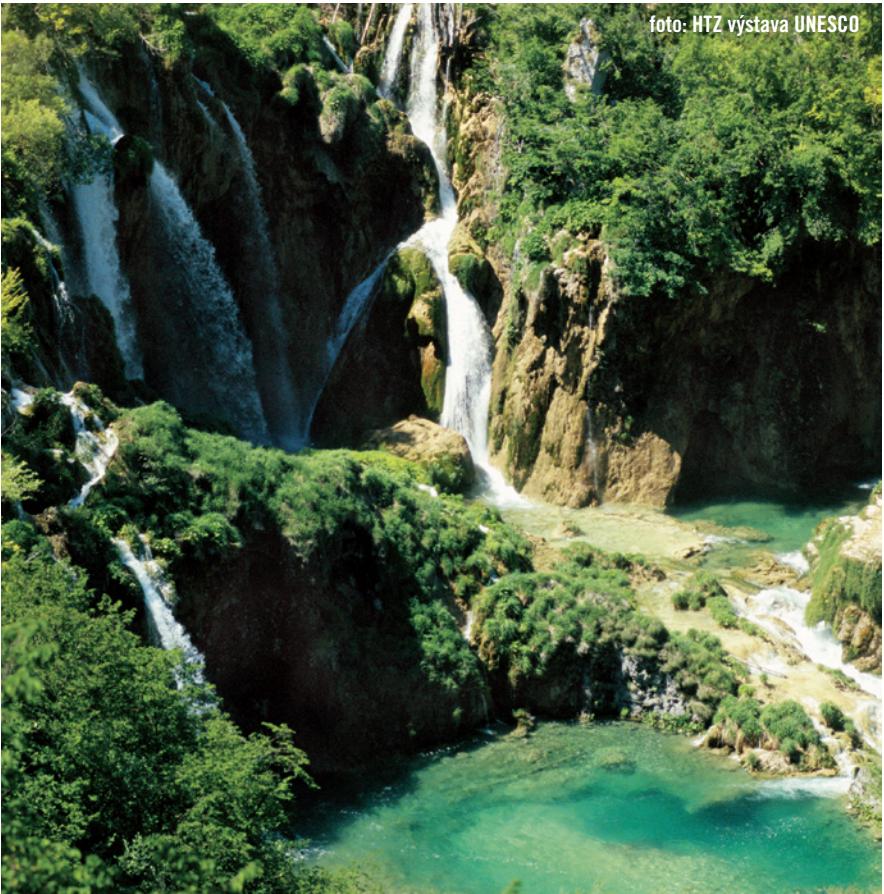

foto: HTZ výstava UNESCO

Dopravu po parku zajišťují autobusy, též na elektrický pohon, od jejichž stanovišť počítáte po vyznačených stezkách. Z každého místa, z každého můstku, od každého jezera se otevírá jiný úhel pohledu na vodopády! Na sílu řítící se vodní masy zpoza vodopádu, kam se dá vstoupit po značené stezce, se dá stěží zapomenout.

Nejkrásnější město na Jadranu

Konečně jsme pár kilometrů před Splitem, ještě zbyvá přejet most do starého Trogiru. Jednadvacetimetrovou plachetnici Silvu nelze mezi jachtami přehlédnout, kotví přímo u promenády lemované vzrostlými palmami. Posádka nám ochotně pomáhá nalodit zavazadla, kola putují na horní palubu, kapitán v rychlosti nastínuje program. Než vyplujeme na ostrovy, máme ještě dost času prohlédnout si starobylé město Trogir i Diokleciánův palác ve Splitu, dvě další památky UNESCO.

O Trogiru se říká, že je muzeem pod širým nebem, jeho historické jádro natěsnané na malém ostrůvku mezi pevninou a ostrovem Čiovo je přeplněné architektonickými skvosty. Dochovala se i část středověkých hradeb s věžemi, městskou bránou a pevností Kamerlengo. Úzké uličky lemované kamennými domy poskytují v horku příjemný chládek, dávám pozor, abych neuklouzla na lesklé dlažbě ohlazované po celé věk stopami tisíců nohou. Každý dům, palác či kostel nese něco mimořádného – průče-

Užitečné odkazy
www.chorvatsko.cz,
www.kololod.cz,
www.geotour.cz,
www.split.hr

šeho letopočtu vybudovat římský císař Gaius Aurelius Valerius Diocletianus, původně prostý řecký voják, který se narodil v nedaleké Saloně. Po ukončení dvacetiletého panování se uchýlil na odpočinek právě sem. Stavba se od samého začátku vymykala duchu doby, rozměry odpovídala již tehdy spíše menšímu římskému městu. Před vilovým venkovským sídlem dal císař přednost vojenské pevnosti, k níž patřilo šestnáct věží. Za silnými zdmi, místy až 28 metrů vysokými, se cítil v bezpečí. Byl tělem i duší voják a vojenskému způsobu života zůstal věrný až do své smrti. Přitom nešetřil na bohaté vnitřní výzdobě sochami, mozaikami, mramorovými a alabastrovými deskami. Dodnes se v areálu zachovaly egyptské motivy, sfingy a hieroglyfy. Poddaní Diokleciána uctívali jako pozemského syna boha Jova, k tomuto účelu sloužil peristyl, palácové náměstí uprostřed, lemované monumentálními sloupy s oblouky. Po císařově smrti roku 316 začal palác pomalu chátrat. Když kolem roku 615 sousední Salonu zpustošili Avari, prchlo zbylé obyvatelstvo do Diokleciánova paláce a dáné císařské letní sídlo postupně přerostlo v město. Dnes je palác plný kaváren, galerií, v peristylu se konají koncerty, divadelní představení a festivaly, vyhlášený Splitské léto letos vstupuje do 56. sezony. Lidé se sem chodí bavit i odpočívat.

Stvořily lidské ruce

Silva zvedá kotvu od trogirského mola následujícího dne brzy ráno a míří na ostrov Brač do přístavu Milna. Kola připevněná na palubě k zábradlí čekají spolu s cyklisty na svou příležitost. Přijdou si na své stejně jako milovníci koupání v průzračném moři, když kapitán spouští kotvu v romantické zátoce, nebo ti, kteří se v odpoledním slunci vydávají do málo známého kláštera Blaca na jižní straně ostrova.

Další UNESCO na trase Silvy nás čeká až na Hvaru, levandulovém ostrově plném

foto: Geotour

Benátský lev je častým motivem výzdoby

slunce. Připadáme si jako v ráji uprostřed nádherné středomořské přírody v liduprázdných zátokách i na plážích pod borovými lesy, na vinicích i v olivových hájích, v „malých Benátkách“ ve Vrbovce i dalších městech ostrova, připomínajících jeho bohaté kulturní tradice. Vydáváme se na kolech ze Stari Gradu, hlavního města ostrova, hledat tzv. antický ager – zachované původní katastrální členění ze 4. století před naším letopočtem, součást světového kulturního dědictví. Před 2400 lety si příchozí řečtí osadníci mezi sebou dělili půdu rovným dílem a hranice těchto původních katastrů – celkem pětasedmdesát pravoúhlých parcel – se zachovaly dodnes. Mám před očima fotografií opuštěných hvarských políček lemovaných vysbíranými kameny, která visí v budově OSN v New Yorku, stojí pod ní nápis: „Stvóry lidské ruce.“

Hledání antického ageru nám usnadňuje zbrusu nová česká cyklomapu Hvaru, součást kolejce map chorvatských ostrovů s vyznačenými cyklostezkami, kartografa Bohumila Háje a geografa Zdeňka Kukala. Jako ještě mnichokrát během cesty oceňujeme jejich přesnost, praktičnost a dokonalé zpracování (více www.geotour.cz nebo Cykloturistika 7–8/2010). Místo UNESCO na mapě nechybí.

Víte, co je trabakul?

Tradiční lodě zvané trabakul, k nimž naše plachetnice patří, brázdily Jadran s nákladem oliv, vína, soli a dalšího zboží už před tisíci lety. Silvu postavili z dubového dřeva v Itálii počátkem minulého století, a když ji kapitán koupil, byla prakticky na odpis. Umínil si dát lodě do služeb cestovního ruchu – kompletne ji nechal přestavět, nákladní prostor nahradil kajutami, rozšířil obě paluby, zřídil kuchyň a společenskou místnost. Motor o síle 260 koní zbabil Silvu závislosti na rozmarech počasí; plachty může napříště používat už jen příležitostně. Malý ponor, díky němuž se plachetnice bez

problému pohybuje v mělkých vodách a kotví v opuštěných zátokách, patří k její velké přednosti. Plavba plachetnicí mezi ostrovy kombinovaná s jejich poznáváním ze sedla kol nabízí neobvyklé dobrodružství každému, kdo má rád aktivní dovolenou. Zatímco lodě obeplouvá ostrov, cyklisté vychutnávají krásu přírody, poznávají malebná městečka nebo s chutí využijí místní pohostinnost a ve stínu na terase některé z místních hospůdek ochutnají třeba pršut, vynikající pažský sýr či jinou místní specialitu. Znáte lepší kombinaci než kolo a lod?

Zatím jen čekatel

Další nádherná zastávka patří Korčule. Ostrovu divokých skal i mírných údolí s přísečnými plážemi a klidnými zátokami, s hlavním městem opevněným mohutnými hradbami, v němž ožívá dávná historie v kamenných palácích, kostelech i na baštách pevnosti. Ostrov se stopami po Řecích, Římanech, Byzantincích i Benáčanech.

Zatímco moji kolegové hned po vydatné snídani nasedají na kola a vyrážejí na okružní jízdu ostrovem, já mířím do města, svým způsobem jedinečného. Korčula byla ve středověku vystavěná podle předem promyšleného půdorysného plánu ve tvaru „rybí kostry“. Domy zůstávají

po celý den chráněné před žhavým sluncem i před studeným severním větrem, bórou, a naopak orientace ulic a uliček počítala již tehdy s příjemným teplým tzv. maestram od západu. Vstupuji do města po širokých schodech od přístavu skrz Pevinskou bránu, ulice plná krámků se suvenýry mě vede k podlouhlému náměstíku s románskou katedrálou sv. Marka z 15. století. Líbí se mi stejně jako pevnost s baštami či jako dům v jedné z postranních ulic, v němž se prý narodil Marco Polo. Z jeho věže mám skvělý výhled na celé město i s přilehlými ostrůvkami, azurové moře s Pelješackým kanálem. Korčula jako dobře zachované středověké město žádá o zařazení ke světovému dědictví UNESCO právem.

Večer se ocitám spolu s ostatními ve středověku ještě jednou – pod hradbami pevnosti se koná představení mořšky, čtyři stalet starého válečného tance s meči doprovázeného zpěvem a tancem. Podívaná je skutečně velkolepá, dvanáct páru tanečníků, jedni v červených a druzí v černých kostýmech tančí, vříří, sekají kolem sebe dvěma meči ve stále se zrychlujícím tempu, do toho hřmotný břinkot bubenů se nese až daleko nad moře...

Perla na závěr – Dubrovník

S krátkou zastávkou na malebném ostrově Mljetu doplula Silva do Dubrovníku, půvabného města sevřeného středověkými hradbami ze 13. století. Neblahé pozůstatky nedávny války se Srby, kvůli kterým bylo město dočasně na seznamu ohrožených památek UNESCO, jsou již odstraněny. Tři sta metrů dlouhá hlavní třída Stradun, která pamatuje v těchto místech bažiny, ničivé zemětřesení i zrod nových kamenných domů, je k prasknutí přeplněna turisty. Barokní chrám svatého Blažeje dýchá poklidem, před ním podnikají nálety holubi zvyklí na pravidelný příděl zrna od města. Také Velká Onofriova kašna, konečný bod dvanáct kilometrů dlouhého vodovodu, kterým v roce 1438 tekla voda do města, je v oblézení. Procházka po dva kilometry dlouhých hradbách města s věží Minčetou s úžasnými vyhlídkami na město je pro nás symbolickým zakončením dobrodružné plavby za chorvatskými památkami UNESCO. ■

